

GASETA DE VILAFRANCA

ANY I

1 DE NOVEMBRE DE 1926

NÚM. 18

EL SON DAMUNT ELS LLORS

D'ençà que Francesc Pujols —aquest cosí germà nostre posat al mateix, nivell «totes les proporcions salvades», de Pep Marquès, l'histrió, per un amic de Sitges— va fer veure en blanc i en negre i en tots colors que «no hi ha cap població catalana que hagi contribuït, ni de bon tros, com Vilafranca a la formació de la Catalunya moderna», ens han estat prodigats, en tant que col·lectivitat, tants d'elogis que, per uns moments, han reverdit els llors polsosos de la nostra glòria.

En sentir tan freqüent les remors augustes del Capitoli, ens ha envaït un calfred i ha estat copsada tota la transcendència que la qualitat de vilafranquins comporta. Quanta de veneració sentim per aquesta màtria nostra, en virtuts espartanes úniques! Com la pluja inesperada d'elogis forans —elogis de compromís, amb coll d'aletes i jaquet, els uns, elogis francs i espontanis, els altres, jocs de paraules anquiloses, mots sincerament cordials— han inflat ultramesura la bombolla de sabó que la nostra vanitat pobletana havia llençat a l'aire per a gaudi dels ulls i conhort dels llavis!

De fora estant, la nostra vila es veu tota nimbada de glòria. Glòria, òptica, només! Glòria esbravada en el córrer dels anys. Avui la vila té un viure vulgar i d'una cara. L'urc que produeix l'ésser commatrici d'homes il·lustres es tradueix, en nosaltres, en contemplació, no pas en acció. Lluny de trobar en la vida dels nostres fills egregis una força motriu, hi hem cercat una literatura encomiàstica i de circumstàncies, en lloc de fer-ne una pedrera d'on treure'n els carreus per a la Vilafranca nova, hem bastit un colomar per al nostre deport.

Com els il·lustres, els fills gregaris han de fer-se homes de profit pel propi esforç, sense que la vila pugui proporcionar-los escalf, ambient, ni guiatge, tot i que després serà la vila qui n'haurà els llors —si llors cullen. L'exportació dels homes segueix. Francesc Pujols ens parlava d'aquells «homes nostres, nats en aquest pla com els ceps, que van deixar Vilafranca per anar a fundar la Catalunya dels nostres dies». Aquest èxode aparentment espontani va ésser segurament tan forçat com els dels vilafranquins d'avui que marxen en cerca de nom o de fortuna. Trista perspectiva la d'una vila gloriosa sense glòria per dins. Com atueix el son damunt els llors!

Tenim, és cert, una galeria de fills il·lustres completa i altra de distingits totjust començada. És l'únic que ens recorda que el segle passat va deixar petjar els carrers de la vila a persones de relleu nades en aquestes mateixes cases que ens acullen. I ens adonem de la valor d'un temps preciós esmerçat en oracions necrològiques.

Vilafranca, generosa, ha lliurat els fills predilectes a la Pàtria, sacrificant el profit personal. Ara la vila roman amb l'honor que li en pervé, però sense un pa a la post. Bell gest, admirable lliçó.

Mentrestant, però, els fills demanen pa —pa de l'esperit— i a casa no n'hi ha. I no es val a cridar massa, fills famolencs, no desvetlléssiu ara la vila, mare nostra, que dorm beatíficament damunt els llors dels fills esclerits.

I, digueu, no fóra millor deixar els morts en la pau dels sepulcres i, com una vila jove i nova, sense passat ni glòria, començar una vida de treball que ens honori, que ens faci grans?

Heroismes

Es després de rellegir alguns trets sobre vides heroiques, que hom sent el desig d'equiparar-les amb la vida quotidiana, cada volta més conformada als capricis aliens.

La covardia amplament extesa ha prè les formes d'expressió: L'una es diu seny, l'altra maquiavelisme, l'altra contemporització... La covardia amplament extesa ha prè les formes de desenvolupament: l'una claudicant de cop, l'altra mica en mica, l'altra fravestint els sentiments amb les llustrines de l'indiferència.

Diffícilment imaginàrem una voluntat sostinguda fins a la mort i a despit de la mort. In-númers volums de poemes han cantat les fontanes, les roses i els llavis ignis d'un amor de rondalla, però han omès de cantar el dolor, el mascler dolor de les ferides obertes damunt la carn i damunt l'esperit.

Llavors hom ha d'aconcentrar-se a esguardar les callades voluntats estoiques, i gran cosa fóra que es mantiguessin fins a llur fi natural, amb una integritat sense màcula. Sovintment llanguixen com les flors d'un pitxer oblidat o es creuen preterides perquè ningú no en fa esment dins el profund silenci de llur entorn.

Qui llençarà la primera pedra? És clar! Veusací la paràbola evangèlica que comença a eixir per a redimir-ns a tots. Manyaga i dolça i oportuna paràbola: tu seràs la nostra ègida d'avui i de demà; sobretot de demà quan hom intentarà de situar-se elegantment als ulls de la gent decebuda.

Heroisme vistent, heroisme ignorat, ja sabem que tenen igual valor. Heroisme sense dramatització, també. Potser supera aquest a qualsevol altre heroisme. A tots els qui l'han endurat, oferim-los, entre nou

llibre i nou llibre, entre nova revista i nova revista, entre sardana i sardana, entre cocktail i cocktail, el testimoniatge de la dilecció més càlida.

Tres vides truncades d'estrenues dones i acoblades dins un fascicle destinat a la joventut escolar de França, han posat avui la nostra ploma als dits: Joana d'Arc, Maria Stuart, Maria Antonieta. Pira de foc, coltell batent, guillotina.

1431, 1587, 1793.—I encara ens pervé l'inequívoc perfum de llur heroisme.

SALVADOR SOLER

Del dir al fer

OBSTACLE (?)

És possible una entesa dels nostres elements culturalistes? Fins ara no ho sembla. L'individualisme s'ha filtrat a través de les nostres capes socials i avui raja d'una manera normal junt amb la nostra sang.

Una ràpida recensió permetrà de constatar que el nostre individualisme és indomtable i que tota l'obra que s'ha fet a Vilafranca d'uns quants d'anys ençà és patrimoni de grups, de capelletes, d'un home. Quan intentem de treure valles i presentar un cojunt uniforme tot va de corcoll.

Els antics batlles van fer-nos present d'un respectable estatge per a l'Ajuntament, mentre les corporacions no donaven gairebé res de bo. La vella política se'ns presentà en tallades —com un meló—, ben diferent d'ara que un determinat intent de solidaritat no pot reeixir a malgrat de qui sap els padrinatges. L'esforç periodístic, dividit, ens ha donat un terme mig permanent de sis fulles setmanals o quizenals. El Casal, en tant que agrupament general d'esbargiment i cultura, és

un fracàs. Els balladors, tripar-tits, els culturalistes, més. El vell F. C. Vilafranca ha hagut de veure's esqueixat per donar vida a un nou club. Les sardanes han pres volada i estabilitat en esdevenir nucli social, l'excursionisme també. Per contra la nostra escola catalana...

Potser hauríem d'encarrilar aquesta prau fragmentarista, intentar de treure'n profit i deixar-nos de falsos prejudicis que ens presenten l'individualisme com un mal. És clar que l'ideal fóra de tenir un sol arbre i no arbrissos a mercè del més lleu oreig. Però, posat que ens afa-laga més d'ésser cap d'aren-gada que cua de bacallà, hauríem de pensar en la possibilitat que les tendències en curs donin bon rendiment.

Cal, per assolir-ho, fer prè-viament una distinció entre l'individualisme misàntrop, i el filàntrop, separar el gra de la palla. Perquè una cosa és en-estar-se a tenir dos clubs de fútbol, tres mases corals, quan podríem tenir una sola entitat per cada activitat, i altra des-glossar funcions que amb l'especialització guanyen en efica-cia i en perfectesa.

Així, si la nostra idiosincrà-cia no ens permet de bastir un Ateneu —eix de la vida local—, veurem com es realitza parcial-ment la seva tasca. I, de passa-da, evitarem que el nostre Ate-neu ideal, fet ara a correuita i contracorrent, esdevingui, com en el part de les muntanyes, un minúscul ratió.

Si no és possible una unió de tots, que vingui un grup, una capelleta —si és que hi ha un grup amb ganes de fer— que ens endegui bonament la vida intel·lectual de la vila.

El cas és que es faci el mi-racle, baldament el faci el se-nyor diable.

PERE MAS I PERERA

.....
El deure és d'ésser útil, no
com hom vol, sinó com
hom pot.

Parers

QUÈ HA D'ÉSER UN
PERIÒDIC VILATÀ?

Una fulla periòdica que veu la llum a Vilafranca ha de re-flectir el viure comarcal, amb tots els seus problemes. És tris-tament risible trobar damunt les planes de la nostra premsa llargues cròniques estrangeres, ressenyes d'actes de la Ceca o de la Meca, assaigs històrics, geogràfics o estadístics de llocs que no tenen res a veure amb la nostra vila, amb la nos-tra comarca ni amb la nostra nació. No s'acudirà a ningú de consultar la vella revista «Penedès» per engiponar un estudi del Dant, ni de recórrer a la «Gasetta» per documen-tar-se sobre el cas de l'Action Francaise, ni «Acció» per as-sabentar-se dels actes celebrats a Xicaga...

Caldria decantar l'atenció envers els nostres petits afers. Quants de treballs monogrà-fics actuals o retrospectius po-drien ésser publicades per la premsa vilafranquina! Temes històrics, de folk-lore, socials, agrícoles, econòmics poden do-nar lloc a assaigs interessantís-sims, els quals, altra influir en la nostra vida cultural, farien conèixer més enllà del Llobre-gat i del Gaià qui som i què fem, per tal que pugui dir amb exactesa quant valem.

És de dordre que totes les activitats juvenils s'esmer-cin en literatura flouresca i sense ni un bri d'originalitat. Cal neglir una mica el conreu literari de primera volada i fer ambient a profit d'aquelles no-bles tasques — la literatura també ho és, no ho contra-dim— que propulsen els pobles camí del progrés i de la perfec-ció.

A. M. GENER

Homes i coses

Entorn d'un tema vell

En bona fe que nosaltres encara no hem perdut l'esperan-ça... i francament no sabem resignar-nos en veure, millor dit en no veure, aquella santa cosa tan cantada, ponderada i volguda, i que nosaltres dema-nem novament sobre totes les altres coses.

I demanem això, i demanà-rem suara que unes paraules dites no caiguessin en el buit, precisament com a franca de-mostració de la nostra huma-nitat, de la nostra rialla als llavis i tot aquell seguit de bel-les coses que un amic des d'ací a la vora, tocant, tocant, sem-blava de dirigir nos.

No recordeu que al fris del nostre temple hi ha un infant que no plora amb amargura, ni canta desafortadament, sinó que somriu amics, que somriu precisament?

I ara no alçarem el nostre prec a la Mancomunitat que tampoc no ens sentiria, ni a la Diputació; per què, si la veiem enfeinada en altres afers de més ampla transcendència? Ara seria al nostre Il·lustre Ajuntament, pel que es veu i s'endevina, ple de sans desitjos de regeneració a qui aixecaríem el nostre prec petit, però que enclou amb seguretat una aspiració ciuta-dana.

Altra volta el tema vell de la Biblioteca, dirà algú carregat de mal humor? Sí, sí, encara; i sempre encara li respondríem nosaltres carregats de bon o mal humor, segons les circums-tàncies.

Es una d'aquelles qüestions diríem sempre actuals, d'actua-litat eterna, una qüestió sequi-ríem dient que abordan tots els presents i tots els futurs, conscients de la valor que això significaria per a la vila, per damunt de les noies i de la rambla encara que hi hagi qui cregui el contrari o no ho cre-gui així.

Però, bah!, a fi de comptes tot són opinions!

Nosaltres no n'hauríem par-lat mai i és molt probable que no sigui aquesta la última vol-

ta, per tal com sabem en sem-blants casos errònia la política del Sant d'Aquino.

I no creguéssiu divagacions d'un il·lús que escriu per dir quelcom o per descarregar damunt aquestes pàgines el seu mal humor comprimit.

Lluny, ben lluny d'això; di-rem com no fóra la primera ni potser la última corporació municipal que feia una tan gran i bella i profitosa obra massa gran, massa bella, mas-sa pròfita potser.

A la nostra terra creiem que sí; però recordem haver llegit que en una població del Nord d'Espanya (no recordem el nom) fou precisament l'Ajun-tament el que havia portat a cap això.

Quin bell exemple, quin etern reconeixement, quina glòria als hòmens que propo-ssin, aprobeixin i fessin una cosa de tant bella natura, per bé que segurament no faltaria qui la titllés de carcassa vella, inútil i inanimada.

I bé; sovint de les coses més aparentment inanimades, si garbelleu bé, si escorcolleu bé, si judiqueu amb pausa se-rena —vull dir no mirant els re-sultats immediats, sinó llu-nyans, veureu com són l'origen de les més grans manifesta-cions anímiques i potser, pot-ser dels hòmens — dinàmics, clars, riallers i contents — que un amic nostre es complau de tenir a la vora.

Es clar que ara podríem estendre'ns en consideracions sobre la utilitat i la convenien-cia de la mateixa; per què, pe-rò, si tothom lessap i vosal-tres millor que ningú?

Es per aquesta íntima con-vicció que gosem recordar-vos una feina a fer a la vila que voldríem la més gaia, la més conscientment gaia del món.

SYCANDRA

.....
No hi ha pas virtut sense
sacrifici, ni moral sense
esforç

Cròniques banals

LA NOVA GENERACIÓ

El segle dinou i el vint s'han mostrat refractaris entre si. Potser algú afirmarà que l'actual es continuació de l'anterior, però ço que es cert es que el vint és ampliació del dinou en sentit contrari. Ens explicarem.

Passada l'època neo-clàssica dels segles medievals vingué el romanticisme del dinou: però el vint, més lliure, més ardit, més *cadell*—perdoneu la paraula—trencà tots els motllos establers i es feu revolucionari. Avui—afortunadament potser—no som ni clàssics, ni romàntics, ni primitius: avui tansols som *actuals*—Penseu que molts artistes pretèrits no foren mai actuals del seu temps.—I per això tot batega al ritme d'aqueix motor—de X¹⁰⁰⁰ H. P. que mou el nostre segle.

Això ho diem per a explicar el fet de que si en el segle XIX Vilafranca produí homes il·lustres dels que corresponien a l'època—els noms són a la memòria de tothom—la actual generació noucentista es complertament *del dia*.

Què hi fa que hi hagin geògrafs, poetes, historiadors i filòsofs? Són pocs i ningú no en parla. Avui ço que priva es lo banal, lo passatger. I ens surten tenors, futbolistes i ciclistes i dansarines...

La darrera manifestació de l'esperit del nostre segle a Vilafranca ha estat una dansarina que si no ho ha fet gaire bé—la galanteria no ens tapa la serenitat—ha donat una nota aguda de la vibració de Vilafranca en el moviment actual de Catalunya. Es cert que ella no era vilafranquina—sinó de Capellades, la vila del paper de fumar i penedesenca segons la geografia de Valero—però es crià aquí i es feu aquí. Vilafranca i les Cases Noves de La Almúnia han triomfat aqueixos dies en la coreografia i la cançó.

Una observació farem—amb permís del Senyor Censor—

Perquè si s'han prohibit balls al carrer, articles de periòdics i conferències culturals com coses perilloses per a la salut pública—*salus populi, suprema lex esto*—no s'ha prohibit l'actuació d'aquella dansarina? Medicalment el cauteri es pot usar en els grans i molt més en els *florncos*. No s'ha fet així però, i si tot va com diuen, tindrem d'aplicar a les noies vilafranquines de quinze anys la cèlebre *llet de fugues*.

En fi, ja tenim futbolistes, tenors, ciclistes i dansarines: esperem amb ànsia el primer boxejador vilafranquí.

FLY

Llibres

PROSES D'ESTIU I DE TARDOR.—A. Rosich Catalàn

Un altre llibre de prosa i de bella prosa però res més... Un llibre que no afegirà ni una engruna de glòria al seu autor.

Llibres de prosas com el d'En Rosich en el que la forma ho és tot i el fons queda moltes voltes deixatat i confús entre les giragonces d'un paràgraf o d'una oració per tal que surtin més arrodonits, són plaents de llegir-lo una estona, però la monotonia—un monotonia selecta, potser sí—d'aquelles planes arriba a aclaparar.

I per cert que En Rosich té unes fortes condicions de novel·lista que farien que si escrigués una obra madurada i meditada hi reixís abastament. Per exemple els quadrets *Camí enllà*, *Una dolor* i altres ens fan sospitar en l'autor aquelles qualitats.

I demés aquell *Pròleg* és una cosa horrible: desdiu de l'autor i del llibre.

Però damunt de tot tenim de fer constar la gràcia de la prosa d'En Rosich: és una meravella. I és una llàstima que no pugui ésser més assaborida del que ho és i no se n'hi faci més cas del que se n'hi fa.

ANTONI GUASCH

Elogi de l'hereu menut

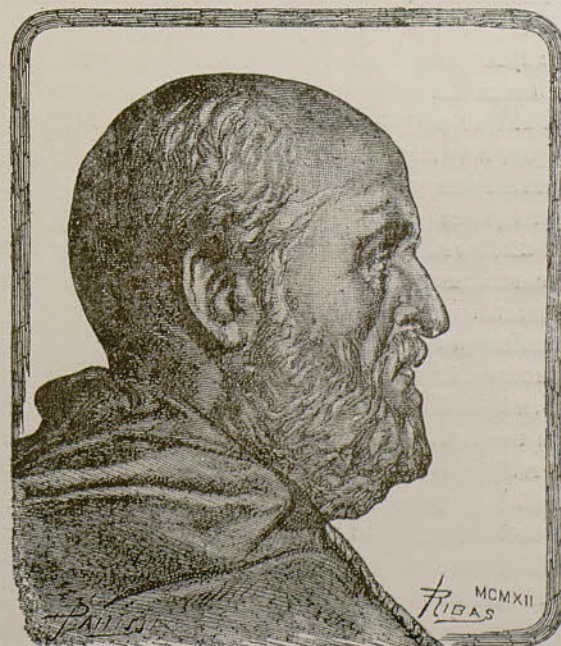
*Son rostre és un pomet d'aroma magna
tremoladís de lliris fins i bells;
si al pic cada galta el clavell sagna,
oneja també viu l'or dels cabells*

*Figura escoturida, gloriosa,
rossinyolet joliu, refilador,
àgil papellonic, capoll de rosa,
joiell artístic, àngel guardador.*

*Imant forçut, manat de llum xalesta,
magnífic infantó, homenic castís.
Iris qui abat l'horror de la tempesta
i de la llar esmalta al cel blavis.*

*En son esguard llambrega l'esperança
demig la més gentil beatitud.
Els mots resolts en deixen l'enyorança
de veure'l tornat flor d'excelsitud.*

PERE VERDAGUER

MANUEL MILÀ I FONTANALS

Gràcies a En Roig i Roque el marbre i el bronze perpetuen la memòria del gran home en sa vila nadiua...

SYCANDRA

UN INTEL·LECTUAL PUR

Li deien Andreu; era alt i escardalenc i tenia una sana robustesa la qual cosa el feia diferent de molts herois de conte o novel·la.

Tenia uns ulls petits i vius de caràcter francament mongòlic —com els de Lenin—, reveladors d'una ànima bategant i inquieta, i un esguard claríssim i trist, immens, d'una immensitat marina.

Un front amplíssim, en el qual tot just s'insinuava un solc malgrat de la seva joventesa, sota una cabellera abundant i ondulada, talment una petita cala besada pel vent lleu.

Els llavis estirats i pal·lids no sé per quins aguts sofriments i per quines amagades quimeres, i un mentó sotit enfora, revelador d'una indomable voluntat.

A la petita escola rural, malgrat d'ésser de la més humil condició, era l'estimat del mestre, i aquell vell, una mica psicòleg, feu esforços gegantins per convèncer el seu para que aquell xicot entremaliat i viu tenia disposicions úniques per seguir estudiant.

Endebades; ell veia que era un bon marrec per feinejar al camp tenint com tenia l'hereu malaltic i inapte per certes feines dures de pàgès.

Sigui com sigui, l'Andreu ingressava un any més tard en un col·legi com a «fàmul» i es matriculava de primer curs de Batxillerat.

Escombrava, ajudava el cuiner i servia els interns a la taula, tirava la correspondència i no feia vacances a canvi de tenir-lo gratuïtament.

No caldria dir com els professors del Col·legi primer i els de l'Institut nés tard s'adonaren i pogueren constatar els pronòstics del mestre del poble.

Quatre cursos fora de la llar i un bon dia, —bé prou que se'n recordaria sempre!— un dia primaveral, transparent, lluminós i gai com la seva infantesa escolada en aquelles garrotxes, arribava a casa seva amb el títol de Batxiller sota el braç. I no creguéssiu que la rapidesa hagués estat en detriment de l'extensió o de l'intensitat dels coneixements!

Sabia el que pogués saber el més llest i intel·ligent d'aquells alumnes que, a voltes, no tenint-ne prou de l'explicació del professor encara en tenen un altre a casa.

Els seus pares, però, que se'ls endonava? Ni sabien el que això volia dir, i vetaquí que es presentava el segon cabdal problema que acostuma a preocupar tant poc els jovencels vulgars: escollir carrera.

Un oncle seu resident a Barcelona, trobaria per a ell un mitjà de sostenir-se i anar fent.

A un avís de l'Oncle, doncs, agafava la roba i es dirigia a Ciutat, on un farmacèutic xacrós del suburbi, l'esperava amb els braços oberts i després l'encinestrava en els secrets de l'ofici.

O, a ciutat, quines perspectives més amples i quin camp d'acció més vast per a un xicot intel·ligent i afanyós!

Ell sabia, però, com era rudimentari i estreta la seva cultura; i vinga llegir primer tots els diaris que li queien als dits i després tots els llibres de la petita biblioteca de l'amo, i més tard com devorava i assimilava tot el de la «Biblioteca del Centre» a la qual tenia lliure accés.

Com s'adonava ara, després d'haver llegit els grans mestres del pensament universal del pedant i mesquina i absurda ciència—que portava clavada com un glavi en l'ànima que s'ensenyava

a les nostres escoles de primera i segona ensenyança! Quina infantina ingenuïtat!

Amb quina ànsia enyorava els jorns propers que traspassaria el llindar de l'aula universitària on deu sentir-se nua i crua per boca dels mestres la veritat més pura...!

Quines concepcions més diferents de les coses! quin altre concepte de la sabiesa i dels sabis de la moral i dels moralistes de l'art i dels artistes i àdhuc de la vida i dels homes!

Tot s'era capgirat dintre el seu cervell d'adolescent després de dos anys de lectura constant i d'estudi sostingut.

Ara, doncs, ja podia jutjar i decidir pel seu compte el camí a seguir; pensà en la seva mare que volia fer-lo advocat; metge? farmacèutic, potser? no, no.

No volia viure de l'ignorància d'altri, li semblaven negocis més o menys disimulats en els quals el client sempre és aquell que sofreix.

Era un inquiet l'Andreu, era un rebel, un descontent de les maneres i de les coses d'ara; no tenia amics, no en volia tampoc per tal com sabia viure una vida—aquella vida que estimava tant i que ell hauria volgut deturar i fer-la eterna, monstruosament intensa, infinitament extensa;—i els amics d'avui amen no més banalitats i goigs fàcils i riure, riure, tan sols.

Li deien complicat i, com tots els complicats, en el fons era d'una elementalitat perfecta perquè, a més a més, era un sincer.

Es matriculava, més tard, a la facultat de ciències i, d'aquesta, la branca de les Naturals.

Segons idèntica constatació dels professors universitaris; aquell minyó prometia; tenia una enorme capacitat de treball i una exacta i municiosa i ampla visió de les coses. Quina llàstima que no tingués una més bella rapidesa mental, que era, però, substituïda per una tenacitat i una constància verament nòrdiques.

Obtingué la nota més brillant a la Llicenciatura i premi extraordinari al Doctorat.

Altra volta aposentat a Barcelona, que l'havia assimilat, donava classes en Col·legis diferents, era redactor de dos diaris i col·laborador d'algunes revistes la qual cosa li permetia de viure en un pis negre i rònec del districte cinquè; a més a més, traduïa, traduïa sempre del alemany o del anglés obres que tinguessin més o menys relació amb la seva especialitat. Era el més enutjós per ell tractar amb la casa editora que l'explotava desvergonyidament.

No deixava, malgrat de tot, però, d'estudiar per al seu compte i aprofitava les hores de nit i les festes, i els instants més absurdament inhabils per documentar-se a bastament.

Era la màxima il·lusió seva fer oposicions i tenir una càtedra i fer treballs originals i una obra de la que es parlaria molt. La càtedra sobretot! com l'havia madurada i pensada aquella idea que arribà a ésser l'èxit central entorn del qual girava tota la vida seva.

Andreu no tenia amics polítics, ni pares, ni padrins que poguessim ajudar-lo, ni diputats o senadors o ministres que poguessim recomanar-lo. No els volia tampoc; perquè, sí, ell era un exemplar—diguem-ho de passada—raríssim, en aquest país nostre, d'intel·lectual pur acostat al seu poble, per tal com sabia indispensable aquest acostament que precisament era el seu secret de la transcendència.

Andreu tenia una taca dintre dels expedients que aquells senyors necessiten conèixer abans de jutjar definitivament.

Passava com a partidari de no sé quines escissions peninsulars en el camp de la política des d'un bon dia que en un diari barceloní deixava com un «drap brut» un senyor—es veu que era dels grossos—que deia un seguit de flastòmies i bestieses contra les coses i els hòmes d'aquí.

Ell sabia... com eren necessàries aquelles baixes coses per triomfar, ell confiava, però, en el seu esforç sostingut durant tres anys i en el seu saber enciclopèdic tanmateix.

Segons ens contava més tard un testimoni ocular, féu els exercicis mes brillants de tots

Calien uns quants dies per decidir i ell vingué a Barcelona amb un cor ample; els mitjans no li permetien de residir més temps a la capital.

Feia dues hores que havia rebut un telegrama notificant-li el resultat negatiu de les seves oposicions.

El trobarem assegut a la cadira amb els colzes damunt la taula de treball.

No ens digué ni un mot; uns ulls molt oberts de mirada boirosa i insistent amb una faç beguda i fadigada —adés tan pletòrica de vida—deien els interns sofriments d'aquell minyó tan bo.

Una làmpara de pámpol verd projectava damunt seu una llum esmortuïda i trista que il·luminava mitja faç i deixava entreveure del seus llabis una mitja rialla amiga.

Dintre el seu esguard ballaven diabòlicament mantes passions flagell dels homes i els anomenats set pecats capitals feien alhora una dansa macàbrica i monstruosa.

Quina més encesa lluita deuria lliurar-se en el més amagat de l'esperit d'aquell antipositivista caigut per antipositivista!

Bé prou que s'endevinava en esguardar el seus ulls ullerosos que destilaven foc i els llavis estirats que segregaven fel.

Com deuria dubtar ara del bé i del mal, de la veritat i de la beutat, i àdhuc de la justícia dels homes!

Volíem fugir i les forces ens mancaven, volíem parlar i un nus a la gola no deixava passar el so.

Vaig decidir-me a dir no sé quines paraules, i ell esclatà en plors i es torçava assegut a la cadira i de la seva boca eixiren sons confusos i desarticulats, talment el morfinòman que es veu privat de la droga llaminera, i al qual les paraules de consol exasperen més i més.

L'endemà tornava a casa seva i la dispesera digué que seguia l'aclapament.

Passaren 8 dies i, en tornar-hi, va dir-nos que era fora de Barcelona per tal desfer-se del disgust.

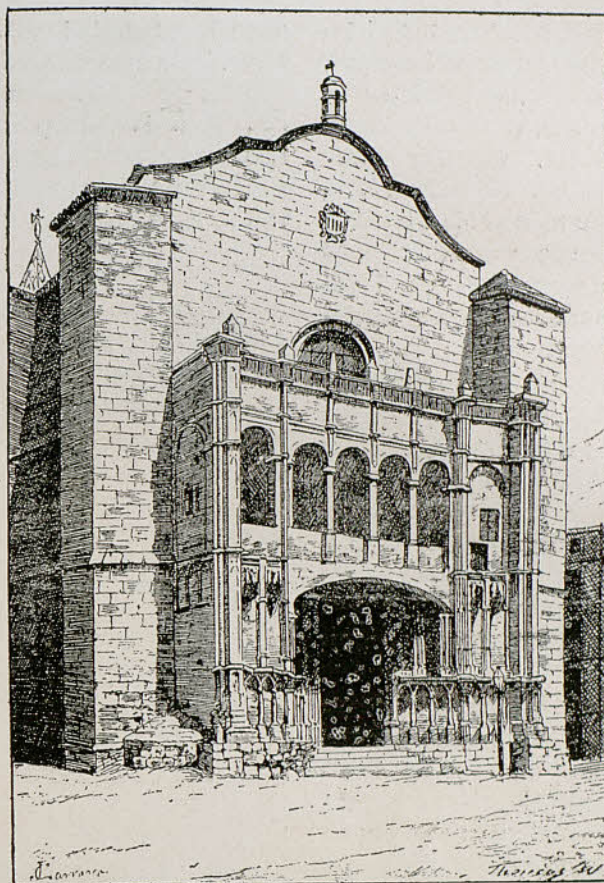
Sis mesos més tard rebia una lletra que deia això: «Sóc a París i m'estima tothom. El meu fracàs d'ací em sembla una cosa vaga i llunyana».

.....

Nadal-Reis Exposició Agustí Ferré

Olis - Dibuixos - Ceràmica

(Organitzada per la «Gasetta de Vilafranca»)

ESGLÉSIA DE STA. MARIA

Aquesta façana, començada el segle XV, no va ésser acabada d'acord amb el pla de l'arquitecte. L'any 1903 va col·locar-se la primera pedra de l'actual.

.....

La Botànica i el Penedès

L'amabilitat del nostre bon compatriota Dr. Estalella ens ha permès de llegir «Los herbarios de Cataluña y su conservación» (Memòria llegida a la «Real Academia de Ciencias y Artes», de Barcelona per l'Acadèmic, electe Dr. D. Pius Font Quer).

D'aquesta Memòria, publicada l'any passat, extractem aquests paràgrafs:

«Una ojeada retrospectiva nos convence pronto de que nuestra historia botánica se limita exclusivamente a la de unos cuantos hombres eminentes, verdaderos amantes de las plantas, abnegados y solitarios. Desde que en Cataluña tuvimos a los Salvador, que durante tres generaciones mantuvieron a buena altura la ciencia botánica del país, hemos de llegar a Bo-

lós para encontrar de nuevo un botánico de prestigio dedicado al estudio de nuestras plantas. De Bolós hay que saltar a Costa, que es el verdadero recopilador de la flora catalana».

.....

«Poco vale el esfuerzo de una cuantos hombres eminentes, solitarios, en una ciencia como la Fitografía que es todo observación. Y menos aún si sus desvelos, el resultado de sus investigaciones, no son estimados, como se debe, perdiéndose las colecciones que sus sucesores no podrán aprovechar.

Los Herbarios de los Salvador fueron famosos. Formar una colección de más de 5,000 especies en aquellas fechas de los siglos XVII y XVIII, como resultado de las exploraciones de los Salvador en España, Portugal e Islas Baleares, es de un mérito extraordinario. La mayoría de

las plantas llevaban indicaciones exactas de su procedencia, y estos datos han servido mucho, después, a Pourret, Colmeiro, Costa... para sus trabajos botánicos. No sólo el Herbario, sino todo el Museo de los Salvador con sus colecciones zoológicas y mineralógicas, debiera guardarse como verdadera joya nacional.

Ya en tiempo de Costa había sufrido daños el Herbario de los Salvador; pero aun así, nos dice aquel autor, que todavía pudo servir de punto de partida en el estudio de la flora catalana y que fué para Colmeiro la fuente principal de las citas en todos sentidos que entran a formar su catálogo.

Después, el famoso Herbario sufrió nuevos estragos. Ya que no de Pourret, que se llevó ejemplares del mismo y aun ejemplares únicos de algunos pliegos, del poco cuidado de sus poseedores, los descendientes de los Salvador. Se creyó incluso en la desaparición del Herbario. Así nos dice Cadevall en su obrita «Botánica popular» p. 8: «reuniren (los Salvador) un herbari de més de cinc mil espècies desgraciadament perdut per a la pàtria i per a la ciència». El Herbario de los Salvador, no está perdido del todo. Se conserva en una buhardilla de la casa señorial de La Bleda cerca de Vilafranca del Penadès, donde hemos podido verle en octubre pasado. El número de plantas o de pliegos hoy existentes es quizás un poco inferior a los cinco mil que Costa vió. Se conservan en carpetas dentro de los cajones de un mueble construído exprofeso, seguramente de la época de los Salvador. Están en muy mal estado. De muchas de ellas apenas quedan residuos, completamente destruídas por los insectos. Algunas familias poco vulnerables, como la de las Labiadas han resistido mejor, y sus ejemplares se reconocen todavía muy bien. Así y todo, restaurado el mueble que guarda el Herbario y éste limpio de polvo y ordenado, sería digno de conservarse como una reliquia de nuestros primeros botánicos. Sólo las etiquetas, merecerían la

pena de este trabajo y de su custodia. Si a esto se añadía la biblioteca de los Salvador, la reliquia ganaría mucho más. Las restantes colecciones de Historia Natural que acompañan el Herbario carecen de valor.»

«Perdidos, pues, casi por completo, los herbarios de Salvador y Costa, quedan hoy como importantes los de Tremols, Vayreda, Cadevall y Masferrer.

«No es posible terminar este discurso sin decir unas palabras acerca de los herbarios del Museo de Ciencias Naturales de esta ciudad. Los herbarios del Museo comenzaron a formarse en primavera de 1907, por acuerdo de la Junta de Ciencias Naturales. Fué su promotor el Doctor Cadevall y el Dr. Manuel Llenas y Fernández el recolector y preparador de las plantas. A aquel fin se exploraron buen número de comarcas catalanas, algunas muy poco conocidas en aquella fecha desde el punto de vista fitogeográfico. Las principales localidades y comarcas visitadas fueron: Montseny, Sant Martí Sarroca, Ribes, Núria, Lloret de Mar, Blanes, Sils, Vidreres, Castelló d'Empúries, Sant Pere Pescador, L'Escala, Valle de Arán, Tarragona, Salou Puertos de Beceite, etc. etc.

«... los herbarios del Museo de Ciencias Naturales de Barcelona se han nutrido también con las plantas cedidas por numerosos colaboradores...

El P. Barnola cedió plantas de Caldes de Montbuy;... P. Palau de Sant Jaume dels Domenys; ...

En el mateix quadern hi ha impers el discurs de contestació per l'acadèmic numerari Doctor D. Josep Mª Bofill Pichot, del qual copiém aquestes dades:

«Cataluña tiene una brillantísima tradición botánica y catalanes han sido los que principalmente han conservado y propagado la afición a esta ciencia dentro de España. En los tiempos primitivos, en que dichos

estudios iban íntimamente mezclados con los conocimientos de Alquimia, Medicina, Farmacia, Química, Historia Natural y Agricultura, cuyos contornos limítrofes no se hallaban definidos o sea desde el siglo XIII y antes, hasta el XVIII, se destacó Arnau de Vilanova como conceptualista enciclopédico, resultando su figura de un vigor y relieve extraordinarios que llenó todo el siglo XIII, adquiriendo fama universal, y es evidente que una personalidad tan sobresaliente no podría nacer ni desarrollarse sino en una atmósfera adecuada, pero las dificultades en la difusión de los trabajos científicos, todos ellos manuscritos, han hecho que desaparecieran en gran parte; sin embargo se conservan en número suficiente para sus indicios darse cuenta de su valía, así se encuentran textos en catalán o en latín, de procedencia nuestra en el Museo Británico, en la Biblioteca Nacional de París, en la Vaticana, en las de Ripoll y Poblet y en la notabilísima y aun poco explorada en su totalidad, Biblioteca Nacional, de Madrid.

En el siglo XVI brilló Francisco Micó, herborizando no sólo en Cataluña, sino en Castilla, nombre genérico que se adjudicaba a los países de más allá del Ebro, y por Extremadura, de cuyas excursiones se tiene noticia.

El siglo XVII, siglo de oro de la Botánica catalana, estuvo plenamente ocupada por varias generaciones de la familia Salvador; el primero llamado Juan, fué discípulo de Micó, nació en 1598 y en 1622 emprendió una excursión científica por toda España, empresa heroica en aquellos difíciles tiempos; su hijo Jaime (1649) formó un magnífico herbario, que ha sido el principal fundamento de estudio de la flora española, y estableció un jardín botánico modelo en San Juan d'Espí; sus hijos José y Juan recorrieron las Baleares (1725) y toda la Italia, dejando porción de manuscritos, desgraciadamente desaparecidos ya en su mayoría; les sucedió Jaime, hijo de José y nieto

de primer Jaime, conservando los tesoros de sus ascendientes y quedó fiel depositario y continuador de sus glorias. Finalmente, aunque cronológicamente me separe un tanto de mi plan he de citar a José Salvador Soler (1804-1855), de esta Real Academia, que si bien fué notable botánico, se dedicó seriamente a la agricultura y horticultura estableciendo estaciones modelo, no sólo en San Juan d'Espí, si que también en Argenton, que sirvieron de patrón y guía a sus contemporáneos, hasta que en una de sus frecuentes excursiones por el extranjero falleció accidentalmente ahogado en el Garona.

Un discípulo de Jaime Salvador, Juan Minuart, nacido en San Celoni (1693) fué también botánico distinguido.»

«Pero hay que tener en cuenta que un Museo no debe servir únicamente de almacén o depósito, sino que ha de ser un organismo vivo, siempre en movimiento, que debe estar regentado por personas idóneas, capacitadas de la importancia de lo que tienen a su cuidado, que representa a menudo verdaderas joyas nacionales. Por no haberse tenido esto en cuenta se han visto desaparecer los preciosos herbarios de los Salvador, que después de haber experimentado verdaderos saqueos, ha quedado en ellos una parte insignificante...»

Havem volgut que restés en les nostres planes el que de lluny o de aprop afecta el Penadès: Herbari museu a La Bleda (tan aprop de Vilafranca i confessem que n'ignoràven l'existència); la coneixença dels Vilafrancins amb un descendent d'aquells Salvador; Sant Martí Sarroca; Sant Jaume dels Domenys...

Si no tinguéssim gens d'orgull, no ens planyaríem els uns dels altres.

JOAN HILL

Importador

COMERÇ A L'ENGROS
Colonials : Drogues : Pro-
ductes químics : Confiteria :
Licors de Marca : Queviures
generals : Pesca salada

OFICINES I MAGATZEMS
Ferrers, 10, Font, 9
Telèfons núms 15 comercial
i 159 particular.
Fabricació: Misser Rufet, 12
Apartat de correus, 12

Servei local i comarcal a domicili

Extractes Cúrtents i Productes Químics, S.A.

BARCELONA

Adobs, sofres, sulfats
i productes enològics

Dipòsit : carrer de Clascar, 24

DOCTOR SALA

METGE DENTISTA

Aparells or i cautxou
Malalties de la boca

Dimecres de 4 a 5

Di-sabtes de 8 a 11

Rambla de Nostra Dona, 29 pral.

Gastrobiol Rossell

Medicació específica contra les ma-
lalties de l'estómac i intestins

De venda:

FARMACIA INTERNACIONAL - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

Xamp-Most.

Xamp-Most?

Xamp-Most!...

Xamp-Most!!!...

ADQUIRIU LA BOMBA BLOCH

no necessita engrassament

Representant dipositari per la comarca: JOSEP GUITART
Llautoneria i Electricitat

FERRERS, 72

TELEFON 72